

Kováts-Németh Mária

ISKOLA A MAGASBAN

Több éves előkészítő munka – kerekasztal konferenciák, a fiatalok körében szervezett, a tankönyvekben nem, vagy helytelenül szereplő kérdésekről tartott előadások – eredményeként jelent meg 2015 júniusában az **Iskola a magasban**, a Százak Tanácsának 17. tanulmánykötete dr. Szijártó István gondozásában. Németh László mottóul választott gondolata a Százak Tanácsa vállalt feladatait jellemzi: „*Meg kell teremteni a nép Eötvös Collegiumát, - hogy az egész társadalmat a magasabb műveltségi igények iskolájává tegyük...*”

A kötetben a Százak Tanácsának 30 tagja fogalmazta meg véleményét elismerően és javítandó szándékkal az iskoláról, a tanári pályáról, a követendő értékekről, a műveltségről, a vallásról, önazonosságunkról, a megmaradásról. „Régi és ma is érvényes megfigyelés, hogy a mérlegen a gyors hamisság mindig lenyomja a rest igazságot.” *Szijártó István* irodalomtörténész, a Százak Tanácsának elnöke ezért hangsúlyozza a kötet bevezetőjében, hogy miután az igazság feltárása nem könnyű, nem lehetünk restek a feltárt igazságok kimondásában. Sajnálatos tény, hogy a tanárság lenézett értelmiségi foglalkozás lett, hivatásrendből fokozták le szolgáltatássá. Egyértelművé kell tenni, hogy az értelmiségi munka – tanárok, orvosok, papok, mérnökök. jogászok munkája – hivatás.

Ezt erősítve fogalmazta meg *Albert Gábor* a Hajótöröttek reménye írásában, hogy „a kultúra, mint biztonság és a biztonságért való aggodalom” a helyes életvezetés, a társadalom önazonosságának, identitásának alapja és feltétele. *Pozsgay Imre* a műveltség értékét láttatja veszélyben, ahogyan csökken az a magyar társadalomban egyrészt a felsőoktatás tömegessé válásával, de sokkal inkább a követelmények feladásával, a „modernisták” szűklátókörűségével. A megoldás európai örökségünk ismerete és annak gazdagítása. Ennek jegyében elemzi *Naszlady Attila* az öt világvallás és a keresztény vallás közös jegyeit, s a keresztény vallás sajátosságait. *Egresits Ferenc* teszi fel a kérdést: Hol van ma Isten számára hely?

A megoldásra váró problémák közül *Andrásfalvy Bertalan* a családi nevelés (hajszolt életvitel, egyedül nevelő szülő) elszegényedését, az iskola kultúraközvetítő szerepének csökkenését, a média nem követendő magatartásmintáinak döntő hatását, a művészeti nevelés hiányának következményeit hangsúlyozza. *Kindler József* posztumusz írása az értékfogyatékos iskoláról szólva fogalmazza meg a félműveltség veszélyeit a fogalmak (hierarchia, tekintély, méltóság) valódi tartalmának elferdítésével. *Bene Éva* a liberális nevelés következményeként összegzi az erkölcsi korlátok hiányát, s hogy a gyermekek a média látszatvilágában, a szabadosság, az önző egoizmus, az individualizmus vonzásában nőnek fel.

A javaslatok jól átgondolt és megvitatott tárházát sorakoztatják a szerzők: *Bárdi László*: a magyar közoktatásügy állami feladat, de nem szakmai belügy; *Kellermayer Miklós* a lélek rendjét kell megteremteni”; *Rosta István*, *Kováts-Németh Mária* az erkölcsi nevelésnek, a jogok és kötelességek nagyobb összhangjának, a nevelés kultúraközvetítő, értékközvetítő szerepének tudatosítását és megvalósításának szükségességét hangsúlyozzák; *Borbély Károly* a kreatív alkotó tevékenység képességfejlesztő hatását elemzi, értékeli. *Sutarski Konrád* a zenei oktatás újbóli kiszélesítését, s az ifjú nemzedék társadalmi magatartásának magasabb szintre emelését javasolja. *Foltán László*, *Gyimesi János*, *Sallai Éva*, *Somhegyi Annamária* a köznevelés megújítását a személyes példában, a médiatudatosság erősítésében, az egészséges életmód feltételeinek javításában szemléltetik. *Merkei Attila* az agrárgazdaság, a mezőgazdaság gyakorlati és elméleti hátterét elemezve fogalmazza meg féltő felelősséggel: a magyar termőföld szeretete a Haza szeretete!

A határon túl élő szerző tagjaink ismertetik magyarságmentő tevékenységük eredményeit: *Muhi Béla* a tehetséggondozó munka elismerésre méltó sokrétűségét, *Lászlófy Pál* és *Burus-Siklódi Botond* elnökök a RMPSZ komplex programját. *Deák Ernő* az Önazonosság és fennmaradás című írásában az 1956-ban létesített magyar középiskolák, *Albert Sándor* a szlovákiai magyar kisiskolák sorsa kapcsán a múlt tanulságait és a jelen aggodalmait tárják vitára, építő tanácskozás céljából.

A kötet értékét növelik azok a munkák, melyek részben a történelmi ismeretek hiányát pótolják, mint *Koós Ferenc* írása Bethlen és Horthy tevékenységéről, másrészt példát mutatnak az elődök oktatásirányításából - *Andrasofszky Barna* Trefort Ágoston intézkedései az iskolai egészség javításáért – illetve gyakorlatából *Totth Elemér* írásában a magyarországi piarista iskolák nevelő – oktató munkájáról. Külön kiemelendő *Mózsa Szabolcs* tanulmánya, amelyben a kaposvári Táncsics Gimnázium volt magyartanárának, Krasznai Lajosnak állít emléket, aki a „Százak” több tagjának is példaképe volt. Az orvosprofesszor 50 év távlatából idézi a TANÁR ÚR mondatait, a tucatnál több „szólásból” egy idézet: „Csak a dilettánsoknak nincs szellemi édesanyja és édesapja. Ettől olyan eredeti mind!” *Miért tiszteltem, szerettem őt a többi nagy tanárukkal együtt?* – teszi fel a kérdést a szerző – mert szeretett bennünk a szigorúságával, a tanítás és tanulás igényességével, igazságos volt, a példájával nevelt.

2014. december 4-én a Százak Tanácsa soros ülésén *dr. Szijártó István* irodalomtörténész és *dr. Kisida Elek* sebészprofesszor, a Százak Tanácsának tagja vette át „A HAZA EMBERE” – a Százak Tanácsa tagjai részére által alapított – elismerő oklevelet. Az életről és hivatásukról beszéltek a jelen írás szerzőjének. Álljon itt az ő válaszuk arra a kérdésre: Mit vigyünk át „a túlsó partra?” Mit adjunk tovább a fiataloknak?

Kisida Elek: Hogyan éljen az ember? Ne meneküljön önmaga elől! Vissza kell venni a fordulatszámot, meg kell barátkozni a mértékletesség erényével. Úgy néz ki, hogy szédületes iramba fogtunk, és halálos tempót diktálunk magunknak. Nem jár nekünk nagyobb gazdagság, mint amennyit munkával meg tudunk magunknak teremteni! És nem jár nagyobb hír, dicsőség, publicitás, mint amennyire rászolgáltunk. És nem jár olyan hatalom, amelyet azok ellen fordítunk, akiktől kaptuk.

Szijártó István: Például a hitünket. Mert tudjuk, hogy a kínpadnak egy orvossága van: a hit. Egy nemzeti közösség hitet csak önazonosságából meríthet. Ady Endre „mégis morálját”. Vigyük át a közösség titkos sugallatait, mely segít népből nemzetté válni. Annak tudását, hogy Isten a leg- nagyobb értékeket közösségeinkre bízta, családjainkra, iskoláinkra, a felnövő szülőföldre, nemzeteinkre. Mert nincs mód kitérni a hűség elől... „Légy bátor, amikor csődöt mond az ész, légy bátor, mivel csak ez számít a végső számadáskor” (Zbigniew Herbert). Szellemi szigeteteket kell teremteni, melyek az együtt tanulás műhelyivé tehetők, hogy harcos ideológiák és pártok helyett megannyi Clunyre lenne szükség, ahol a belátás uralkodik (Németh L.); s hogy „sorsunk nálunk nagyobb hatalmak kezében van, de jellemünk a magunkéban!” (Keresztury Dezső)

A tanulmánykötet *Budapesten, Keszthelyen és Kaposváron* tartott bemutatói, az ott tapasztalt érdeklődés után a *Selye János Egyetem Calvin János Református Teológia Karán* az őszi szemeszter konvokációs előadásai keretében öt alkalommal a Százak Tanácsának tagjai szóltak küldetésükről, hitvallásukról, a nemzeti lét kérdéseiről, Istenről, a család, az iskola, az élet feladatairól.

Október 14-én *Gyurkovits Kálmán*, a Kaposi Mór Oktató Kórház mosdósi igazgatója "Egészséges életmód - Lélek nélkül nem megy! Mondjuk vagy éljük is?" című előadásában a test és lélek harmóniájára helyezte a hangsúlyt. És mivére is... mottó adott keretet *Kisida Elek* sebészprofesszor, egyetemi magántanár és *Foltán László* tanár, olimpikon tanúságtételének a pályáról, a hivatásról, az értelmiségi munka szépségeiről.

Kováts-Németh Mária „A kultúraközvetítés dilemmái” című előadásában az állandó, örök értékek és a változó, vagyis eszközértékek felismertetésének és megvalósításának jelentőségéről szolt.

Október 21-én *Albert Gábor* író „A nemzeti lét kérdése erkölcsi kérdés” című előadásában összegezte trilógiájában - Jóslás és mementó, Túlélési technikák, Profik és amatőrök - a mai élet nagy kérdéseire, ellentétes példákon keresztül, a választási lehetőségeket. *Albert Zsuzsa* író Erdélyi Zsuzsa néprajztudósnak állított „élő” emléket.

November 25-én a Tanárképző Kar hallgatói „A magyarság szükség és érték” témakörben *Szijártó István* irodalomtörténész, a Százak Tanácsának elnöke a „Százak” küldetését, az Iskola a magasban című kötet kapcsán azt a reményt fogalmazta meg, hogy ez az ifjúság lesz, akik tovább örökökít Kárpát-medencében Kopp Mária vizsgálta eredményeket a magyar fiatalok hazájukhoz való viszonyáról. Kopp Mária vizsgálta az európai fiatalok véleményét arról: büszke-e a nemzetére. A 40-50%-os skandináv, német, francia eredmények mellett a magyar válaszadók 87%-a azt jelezte, hogy büszke. Ennél magasabb értéket (95%) csak a lengyeleknél mértek.

Konrád SutarSKI történész, író a lengyel – magyar kapcsolatok történetéről tartott előadást a kezdetektől napjainkig történt események bemutatásával. *May Attila* építész-mérnök, igazgató, vívó olimpikon a „Nemzeti értékeink” előadásában szép példáit mutatta be, hogy az olimpiai sportsikerek hogyan járulnak hozzá Magyarország nemzetközi elismertségéhez, s kiválóan szemléltette, hogy a sporteredmények és az értelmiségi hivatás nemcsak összeegyeztethető, hanem kölcsönösen erősítik egymást. A témát hozzászólásaikkal *Foltán László* olimpikon, *Gyimesi János* művelődéstörténész, kosárlabdaedző, *Kisida Elek* sebész-professzor, *Petro Kálmán* építész-mérnök, *Sallai Éva* műsorvezető, szerkesztő gazdagították.

A december 2-ai rendezvényen *Pozsgay Imre* professzor "A műveltség értéke" című előadását aktív érdeklődés, beszélgetés követte. *Borbély Károly* festőművész alkotásokkal színesített "Az ember mértéke" előadásában az alkotás embert nemesítő jellegét, a tanítás alkotó jellegét hangsúlyozta.

Az ötödik, záró rendezvényre december 9-én került sor. A kerekasztal résztvevői - Dr. Lévai Attila dékán, Dr. Molnár János prodékán, Dr. Szijártó István, a Százak Tanácsa elnöke, Hornyák László ig. közgazdász - a **Hit és erkölcs / Megmaradásunk feltételei** témakörben. A beszélgetést Dr. Somogyi Alfréd tanár, esperes és Kováts-Németh Mária egyetemi magántanár vezette.

A záró rendezvényen miután valamennyien éreztük, hogy Kopp Mária feltételezése valóság - „Az ember kísérleti alannyá vált egy világméretű laboratóriumban.” - megfogalmaztuk, hogy a remény csak a nevelő iskola megvalósulásában; a keresztény erkölcsi értékek egyetemes jellegében, azok közvetítésében; a szeretet örömhírében, az emberi méltóság tiszteletében – a felelős szabadságban; a felelősséget vállaló fegyelmezett emberben; a nemzethez tartozás, a magyarságtudat etikai értékeinek elsajátításában van.

A nagy hitetlenségre válaszoljunk Ady szavaival:

*„Hiszek hitetlenül Istenben,
Mert hinni akarok,
Mert sohase volt úgy rászorulva,
Sem élő, sem halott.
... Szépség, tisztaság és igazság,
Lekacagott szavak, ...
Szűzesség, jóság, bölcs derékség.
Óh, jaj, be kellett.”*